

Sola kommune
Ansvar for hverandre

OVERGANG MELLOM BARNEHAGE, SKOLE og SFO 2017 – 2020

Revidert utgave 2020

Innhold

Del 1. GRUNNLAGET FOR SAMARBEID OG SAMMENHENG.....	3
Samarbeid, sammenheng og overgang.....	3
Barnehagen og skolen sitt mandat og mål.....	4
En trygg overgang til skole og SFO	5
Skape sammenheng i læringsinnholdet	5
Fagområdene i Rammeplanen og fagene i Lærerplanen	5
 Del 2. INFORMASJON OM HVORDAN SAMARBEIDET SKAL SKJE I SOLA KOMMUNE	7
ÅRSHJUL	7
Informasjon om de ulike møtepunktene	8
Kilder	10

INNLEDNING

Denne planen har som formål å styrke samarbeidet og sikre sammenhengen mellom barnehage, skole og skolefritidsordning (SFO) i Sola kommune. Barn skal oppleve at sin erfaring, kunnskap og evne blir viktig for overgangen mellom barnehage, skole og SFO. Barn og foreldre skal i Sola oppleve en god overgang, og barnet skal kjenne seg trygg og oppleve mestring.

De aller fleste barna som begynner på skolen i Sola, har tidligere gått i barnehage. Ved å legge til rette for et helhetlig opplæringsløp vil vi ivareta enkeltbarnets behov. Det er viktig at barns lærelyst og læringsstil ivaretas, støttes og utvikles så tidlig som mulig, slik at barn får mulighet til å bygge videre på kunnskap, erfaringer og ferdigheter fra barnehagen inn i skolen. Forskning viser at barn som får en god skolestart, har høyere sannsynlighet for å lykkes senere i livet (Fra eldst til yngst, s.39).

Planen er bygd opp i to deler:

Del 1. Grunnlag for samarbeid og sammenheng og Del 2. Informasjon om hvordan samarbeidet skal skje i Sola kommune. Vedlagt ligger også «Boka mi» og «Spørsmål for overgangssamtale mellom barnehage og skole». Sistnevnte dokument skal brukes som mal for overgangssamtale mellom barnehagelærer og lærer. Boka mi skal skolene dele ut til skolestarterne på besøksdag på skolen i mai/juni måned. Sola kommune har forventninger til at arbeidet skal gi ens praksis og sammenheng for barna uavhengig av hvilken barnehage eller skole de tilhører. I aktivitetene ligger imidlertid et rom for handling for den enkelte rektor og styrer.

Del 1. GRUNNLAGET FOR SAMARBEID OG SAMMENHENG

Samarbeid, sammenheng og overgang

Samarbeid omfatter alle former for samhandling og kontakt mellom institusjonene (Aukland 2010). Det kan dreie seg om utforming av felles planer, gjennomføring av felles aktiviteter og felles kompetansetiltak for ansatte i barnehage, skole og SFO.

Samarbeidet er forankret i *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* og i *Læreplanverket for Kunnskapsløftet*, som er forskrift til henholdsvis barnehageloven og opplæringsloven.

Sammenheng retter søkelyset mot læringsinnholdet, faglig sammenheng og progresjon i planer og innhold. Barnet skal oppleve en trygg og god skolestart, og en god start i

skolefritidsordningen. Sammenhengen skal sikre at hvert barn opplever å mestre gjennom progresjon og kontinuitet fra barnehage til skole og SFO.

Overgang fokuserer på den perioden der barnet forlater barnehagen og starter i skolen. Overgangsfasen omfatter dermed bare noen måneder i seksåringens liv, men må likevel sees på som en omfattende prosess som berører både barnet, familien og miljøet rundt. De ulike fenomenene forstås som gjensidig avhengige av hverandre og styrkes av å bli sett under ett.

Barnehagen og skolen sitt mandat og mål

Opplæringsloven § 13 – 5: Plikt til å samarbeide med barnehagen om overgang til skolen. Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang. Skoleeier har ansvaret for samarbeidet og skal utarbeide en plan for overgangen fra barnehage til skole og skolefritidsordning.

Lov om barnehage § 2a. Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole: Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning, jf. opplæringsloven § 13-5 og friskolelova § 5-5. Samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang

Samarbeid med foreldre

Samarbeid med foreldrene er heimla både i Opplæringsloven og Lov om barnehager (barnehageloven). I barnehageloven §1. Formål, står det:

”Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.”

I Opplæringslova §1-2. Formålet med opplæringa står det m.a:

”Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gje elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring..”

Barnehagen, skolens og SFOs mandat berører de samme barna. Barna har krav på sammenheng og helhet i oppvekst og læring, selv om institusjonene er ulike. Barnehage, skole og SFO representerer ulike trinn i danning og utdanning. Skolens formålsparagraf bruker begreper som *opplæring*, det å formidle og gi allmennkunnskap. Et viktig skille mellom barnehage og skole gjelder læringsmål. Rammeplanen og læreplanen formulerer målene ulikt. Skolens læreplaner i fag har mål for hva elevene skal kunne. Det er formulert kompetansemål på bestemte årstrinn i alle fag. Rammeplanen inneholder ikke *resultatmål* eller *kompetansemål*, men har *prosessmål*. Prosessmål peker på retning og hvordan arbeide for å sikre barn mange opplevelser, erfaringer og en god barndom på barns premisser.

En trygg overgang til skole og SFO

Skolestart innebærer mange forandringer og forskjeller for et barn. Barnet får en ny identitet ved at det blir en elev. Den nye statusen innebærer nye krav for atferd, barnet må lære seg klasserommets språk og regler. I barnehagen var femåringen eldst, på skolen er seksåringen yngst. I kombinasjon med at de begynner på skolen, begynner de fleste barn også i skolefritidsordningen (SFO). For barnet innebærer det ytterligere overganger og sosiale kontekster. De fysiske omgivelsene i barnehage, skole og SFO kan være forskjellige. Enkelte barn vil oppleve en ny tilværelse med økende krav. Barn som er forberedt på hva som venter dem, mestrer skolesituasjonen bedre enn andre barn. Barnet bør få møte og snakke med andre barn som har erfart overgangen og skolestarten, allerede før det begynner i skolen. Småskoleelever har stor legitimitet blant barnehagebarn. Kommunikasjon kan eksempelvis skje ved at elever på første trinn får besøke sin tidligere barnehage.

Skape sammenheng i læringsinnholdet

Kunnskap er avhengig av den kulturen vi er en del av, og vi lærer gjennom hele livet. Lek og samvær bidrar til prososial utvikling, evnen til å ta kontakt og lytte til andre. Rammeplan for barnehage bygger på et læringssyn der språket ansees som det viktigste redskapet for tilegning av kulturelle koder og felles kunnskaper. Dette læringssynet er forankret i både Kunnskapsløftet og Rammeplanen, og er derfor en god plattform i overgangen mellom barnehage og skole.

Fagområdene i Rammeplanen og fagene i Lærerplanen

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) og Kunnskapsløftet for skolen peker begge på betydningen av språklig, sosial og kulturell kompetanse. Selv om det er ulike målformuleringer, er de syv fagområdene som blir presentert i Rammeplanen i stor grad de samme som barn senere vil møte igjen som fag i skolen.

Ordinær fagfordeling i grunnskolen	Fagområder i rammeplanen
------------------------------------	--------------------------

Kristendom, religion, livssyn og etikk	Etikk, religion og filosofi
Samfunnsfag	Nærmiljø og samfunn
Kunst og håndverk, musikk	Kunst, kultur og kreativitet
Matematikk	Antall, rom og form
Norsk	Kommunikasjon, språk og tekst
Naturfag	Natur, miljø og teknikk
Kroppsøving, Mat og helse	Kropp, bevegelse og helse

Konklusjon:

Felles møteplasser mellom barnehagelærere og lærere er nødvendig. Det er behov for å klargjøre, drøfte og informere om barnehagens og skolens mandat, målsettinger, innhold, arbeidsmåter og resultat. Det er derfor gunstig å ha nødvendige arenaer for å drøfte forhold knyttet til syn på barn, syn på læring og syn på profesjonene. Ved å ha god sammenheng i overlevering av informasjon kan man i større grad legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar enkeltbarnets behov. Det er viktig at barnet får mulighet til å bygge videre på kunnskap, erfaringer og ferdigheter fra barnehagen inn i skole og SFO.

Del 2. INFORMASJON OM HVORDAN SAMARBEIDET SKAL SKJE I SOLA KOMMUNE

Sola kommune vil gjennom følgende føringer og praktiske tilrettelegginger sikre og utvikle samarbeid og sammenheng i overgang mellom barnehage og skole.

ÅRSHJUL

TIDSPUNKT	TILTAK	ANSVAR
SEPTEMBER	Informasjon vedrørende barn med særskilte behov - Samarbeidsmøte, ved behov. I saker som krever en særskilt tilrettelegging som gjelder kompetanse og fysiske miljø, må skolen kontaktes 2 år før skolestart.	Styrer - i samarbeid med PPT kontaktperson Styrer
SEPTEMBER	Administrasjon oppvekst distribuerer oversikt med tlf og epost for styrere, SFO-ledere, rektorer og inspektører i Sola. (Sendes på e-post)	Barnehagesjef og skolesjef
SEPTEMBER	Temasamling for rektorer, SFO-ledere og styrere i Sola kommune.	Barnehagesjef og skolesjef
NOVEMBER uke 45	Registrering til skole og SFO	Foresatte
DESEMBER	Samarbeidsmøte mellom barnehage og skole for barn med enkeltvedtak . Deltakere: Barnehage, skole, SFO og foresatte	Styrer kaller inn - I samarbeid med PPT kontaktperson
MARS	Foreldresamtaler i barnehagen	Styrer/barnehagelærer
APRIL/MAI	Overføringssamtaler (barnehage – skole – SFO). Samtaleskjema danner grunnlag for samtalen. Vurdere behov for særskilt språkopplæring.	Rektor
MAI	Barnehagen har gjennomført besøk til skole med skolestarterne innen mai	Styrer/barnehagelærer
MAI/JUNI	Skolen arrangerer besøksdag for skolestartere og foreldre/foresatte. Boka mi deles ut. SFO deltar.	Rektor
MAI/JUNI	Skolen og SFO arrangerer informasjonsmøte for foresatte/foresatte til barna som skal starte i skolen.	Rektor og SFO-leder

Informasjon om de ulike møtepunktene

Møtepunktene i årshjulet er i tråd med retningslinjer fra Utdanningsdirektoratet, Kunnskapsdepartementet og plandokumenter for barnehage og skole i Sola.

Informasjonsmøte vedrørende barn med særskilte behov

For alle barn er det viktig å starte samarbeid med skolen på et tidlig tidspunkt. Noen har behov for særskilt tilrettelagt omsorgs- eller læringsmiljø og eventuelt spesialundervisning. Samarbeidet skal skje i nært samarbeid med barnets foreldre, og må etableres i god tid før barnet begynner i skolen, fortrinnsvis høsten før skolestart. Det kan i tillegg være aktuelt at barnehage og skole samarbeider med andre involverte aktører i overgangsfasen. For barn med omfattende hjelpebehov, bør samarbeidet starte to år før skolestart, slik at skolen er rustet til å ta imot barnet.

Styrer har ansvar for å sette i gang dette arbeidet i september måned.

Felles samling for rektorer, styrere og SFO-ledere

I Sola kommune er det årlige møtepunkt mellom ledere i skole og barnehage. Sentrale tema for slike samlinger er overgang barnehage, skole og SFO. Det vurderes fra år til år hvilke tema, fokus og form det skal være på disse treffpunktene.

Veilederen «Fra yngst til eldst» (2008) sier: «En viktig faktor for å få til utvikling og endring er initiativet fra og forankring i barnehagens og skolens ledelse.» En forutsetning for samarbeid og sammenheng er at de ansatte i barnehagen og skolen kjenner til hverandres syn på barn, lek og læring, og at de også vet hvilke arbeidsmetoder som brukes.

Agenda kan være:

- Refleksjon og diskusjon over aktuelle tema
- Planverk
- Menneskesyn/ Barnesyn
- Læringssyn
- Gjensidig forståelse av fagområder og fag

Skolesjef og barnehagesjef har ansvar for å sette i gang slike treff i september måned.

Registrering

Foreldrene registrerer barna elektronisk i november. Skolene følger opp dette arbeidet. SFO har egen påmelding.

Foreldresamtaler i barnehagen

I løpet av mars måned vil foreldre/foresatte til skolestarterne bli innkalt til foreldresamtale i barnehagen. Samtalen skal ta utgangspunkt i vedlegget «Relevante spørsmål for overgangssamtale mellom barnehage og skole». Målet er å bli enige med foreldre og foresatte hvilken informasjon barnehagen skal overbringe til skolen til det beste for barnets skolestart. Foreldre/foresatte har mulighet for å gi informasjon om barnet til skolen dersom det er ønskelig.

Styrer/barnehagelærer har ansvar for gjennomføring av samtalene.

Overføringssamtaler mellom barnehage og skole

Samtale mellom barnehage og skole. Skole avgjør internt hvem som mottar informasjon. SFO deltar på denne informasjonen. Skjema som er utarbeidet som grunnlag for samtalen med foreldres samtykke overleveres til skolen, og brukes som grunnlag for samtalen.

Rektor har ansvar for å kalle inn leder fra SFO til overføringssamtaler.

Rektor har ansvar for å koordinere dette i april/mai måned.

Barnehagen besøker sin nærmeste skole med skolestarterne

Barnehagen besøker nærliggende skole slik at barna får kjennskap til skolens rom ute og inne. Skolen er en ny og usikker arena for barna og det er viktig at barna blir kjent med fasiliteter og karakteristiske sider ved skolen, så som tavle, klasserom, pult, skolegård, gymsal osv. I slike møtepunkter kan tema være; elev, hva betyr det for et barn, informasjon om hvordan ting foregår på skolen, øke forståelse av hvilke aktiviteter som skjer i skolen, hva man gjør der.

Styrer/barnehagelærer skal senest lage et slikt treffpunkt innen mai måned

Skolen arrangerer besøksdag for skolestartere og foreldre/foresatte

Skolen arrangerer og inviterer skolestarterne og foreldre/foresatte til besøksdag. Skolen trykker opp og deler ut «Boka mi» til barna. Barna får i denne boka mulighet for å tegne/vise bilder/ skrive om sine interesser, erfaringer fra barnehagen, ønsker og drømmer for skolestart osv. Dette er et godt utgangspunkt for skolen å bygge videre på. Barnets positive perspektiv vil på den måten bringes over i skolen og danne grunnlag for ny læring. SFO deltar på denne dagen i mai/juni.

Rektor har ansvar for å kalle inn.

Eventuelle andre møtepunkt:

Det er å anbefale at barnehagene og skolene også avklarer og setter i gang samarbeid som kan gå over tid. For eksempel kan skoleelevene være en ressurs som lekevenn, fadder, lese bok for barn i barnehagen osv. Vennskap mellom alder vil oppstå, og barnehagebarnet blir tryggere i møtet med skolen. I Sola har flere skoler og barnehager prøvd ut slike treffpunkt, og her er noen eksempler:

Skolestarterne blir invitert til å delta i morgensamling på skolen

Felles aktivitetsdag

Svømming

Mini-SFO våren før skolestart

Styrer og rektor har ansvar for å avklare hvorvidt en kan lage slike møtepunkt.

Det kan også være ønskelig at barnehagene inviterer barn som går i 1.klasse til en besøksdag sammen med foreldre på ettermiddagstid. Elevene i skolen får dermed mulighet for å se tilbake til barnehagetiden, oppfriske minner og treffe igjen barna som fremdeles går i barnehagen. Elevene kan på denne måten gi skolestarterne et positivt bilde av det å begynne på skolen.

Styrer har ansvar for å eventuelt invitere til slike treffpunkt.

Kilder

KD, (2006). Læreplanverket for Kunnskapsløftet

KD, (2017). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

KD, (2013). Lov om barnehage

KD, (2018). Opplæringslova